

Onderwerp:

Reactie op internetconsultatie wetsvoorstel
Energiewet

Bezoekadres: De Rotterdam
Wilhelminakade 179, Rotterdam
Postadres: Postbus 6575
3002 AN Rotterdam
Internet: rotterdam.nl/

Retouradres: Postbus 6575, 3002 AN Rotterdam

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van: W. Terlouw
Kenmerk: AS21/01721, 21/0002436

Datum: 11 februari 2021

Geachte minister,

Vanuit gemeente Rotterdam maken wij graag van de gelegenheid gebruik om te reageren op de internetconsultatie rondom het wetsvoorstel Energiewet.

Wij hebben onze inbreng geordend rond een tweetal aspecten:

- Algemene reacties naar aanleiding van het wetsvoorstel
- Specifieke reacties naar aanleiding van het wetsvoorstel

Algemeen n.a.v. het wetsvoorstel Energiewet

1. Compliment

Allereerst willen we u bedanken voor deze consultatie waarbij wij de mogelijkheid hebben om onze inbreng te delen op het wetsvoorstel Energiewet. We waarderen de inspanning om de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 te vervangen door een nieuwe wet die de energietransitie ondersteunt, stimuleert en bijdraagt aan het doel van een betaalbare, betrouwbare, veilige en ruimtelijk inpasbare energievoorziening. De energietransitie brengt namelijk grote veranderingen in het energiesysteem met zich mee. Wij vinden het belangrijk dat de regelgeving deze veranderingen optimaal faciliteert.

2. Integrale energiewet

De realisatie van de CO₂-reductiedoelstellingen veroorzaakt een metamorfose van de energievoorziening: van centraal naar decentraal en van eenrichtingverkeer naar tweerichtingsverkeer, van een fossiel systeem dat leunt op gas en elektriciteit, naar een geïntegreerd systeem met meerdere energiemodaliteiten (warmte, elektriciteit, groen gas en waterstof). De energietransitie vraagt om een integrale en langetermijnvisie op de regulering van energie, waarbij warmte een vitaal onderdeel is van een geïntegreerde energie-infrastructuur. Dat de Energiewet alleen voor gas en elektriciteit een gezamenlijk reguleringskader biedt en geen verbinding legt met de regulering van warmte beschouwen we als een gemiste kans.

Het verdelen van kosten voor nieuwe infrastructuur leidt niet vanzelfsprekend tot een acceptabele rekening voor de gebruiker en daarmee een keuze voor het alternatief met de laagste maatschappelijke kosten. De aanleg van collectieve warmtesystemen is hiervan een voorbeeld: de kosten voor warmtenetten komen voor rekening van de afnemers van het warmtenet, maar de kosten voor de verzorging van elektriciteitsnetten als gevolg van een keuze voor elektrische oplossingen voor verwarming worden gesocialiseerd. De

hogere rekening voor afnemers van collectieve warmte kunnen daardoor leiden tot een keuze voor elektrische oplossingen omdat de kosten voor verzwaring van het elektriciteitsnet niet automatisch worden meegewogen in de beslissingen. Daarnaast is het niet mogelijk om vermeden kosten voor gasnetten of elektriciteitsnetten in te zetten voor de businesscase voor collectieve warmte of voor het stimuleren van elektrisch koken.

De gemeente kan vorm geven aan die lokale en integrale afwegingen. Gemeenten hebben immers een regierol, met name in de gebiedsgerichte aanpak in de gebouwde omgeving, in de energietransitie. Om dat goed vorm te geven is de langetermijnvisie op een reguleringskader voor een geïntegreerde energie-infrastructuur nodig, waarbij warmtenetten worden beschouwd als vitaal onderdeel van de integrale energie-infrastructuur. Het wetsvoorstel Energiewet biedt onvoldoende uitzicht dat een geïntegreerd reguleringskader voor alle energiemodaliteiten op afzienbare termijn beschikbaar komt.

3. Financiering

(naar aanleiding van Pijler III: Systemen op orde en ondersteunend voor de energietransitie)

Als gevolg van de energietransitie nemen de investeringen van netbeheerders in de komende jaren significant toe. De inkomsten van netbeheerders stijgen echter niet tegelijkertijd met de investeringen mee. De huidige wetgeving bepaalt dat netbeheerders de extra kapitaallasten die de huidige investeringen met zich meebrengen, pas in een volgende reguleringsperiode mogen doorberekenen aan klanten om zo het gereguleerde rendement op haar investeringen te maken vastgesteld door de ACM. Hierdoor moeten investeringen tijdelijk (voor)gefinancierd worden. Daarnaast hanteert de ACM bij het bepalen van de kapitaallastenvergoeding lange afschrijvingstermijnen van 40 jaar op de gas- en elektriciteitsnetten. Er zit hierdoor een gat in de tijd tussen de investeringsuitgave en de vergoeding voor de investering die op een later moment plaatsvindt (ca. 2-3 jaar). Bij een toename van de investeringen leidt dit uiteindelijk tot een negatieve kasstroom en komt er "druk" op de financiële positie van netbeheerders. Deze druk op de financiële positie zorgt ook voor een grotere kapitaalvraag van de netbeheerders aan haar aandeelhouders om de eigenvermogenspositie te versterken. Gemeenten hebben deze middelen niet. Daardoor zullen investeringen door de netbeheerder vertraging oplopen en daarmee ook de energietransitie.

Als grootaandeelhouder doen wij de nadrukkelijke oproep om bij wet- en regelgeving te komen tot een goede belangenafweging en te voorkomen dat, door de wijze waarop de investeringen door netbeheerders worden vergoed, de kosten voor de financiering onevenwichtig bij gemeenten worden gelegd. Mogelijke wijzen om te voorkomen dat de financieringsdruk onevenredig bij gemeenten terecht komt zijn het aanpassen van de winstregulering en het toestaan van hogere winsten of het introduceren van een revolverende financieringsstroom vanuit het Rijk voor de bekostiging van investeringen ten behoeve van de energietransitie.

4. Voorfinanciering

(naar aanleiding van Pijler III: Systemen op orde en ondersteunend voor de energietransitie)

Naast reguliere investeringen als gevolg van de energietransitie is het van belang dat netbeheerders met de Energiewet meer wettelijke en financiële ruimte krijgen om middels (voor)investeringen te anticiperen op de snelle veranderingen in het systeem, om zo een robuust energiesysteem te behouden, belemmeringen in het energiesysteem weg

te nemen en opschaling te faciliteren. Hierbij is het echter van belang dat deze investeringen niet leiden tot een forse stijging van de kosten voor bewoners en daarmee energiearmoede toeneemt.

5. Rolverdeling
(naar aanleiding van Pijler IV: Ruimte voor nieuwe marktinitiatieven)

Er ontstaat een zeer complex speelveld van actoren, van bijvoorbeeld de leveranciers, de eindafnemers, energiegemeenschappen van burgers, aggregatoren, meetbedrijven en balanceerverantwoordelijke partijen. Gemeenten lijken in dit hele complexe speelveld geen duidelijke rol te hebben. De vraag is of de eindafnemer/consument het straks nog wel gaat begrijpen. Als deze in de problemen komen gaan ze vaak naar de gemeente die het dan zou moeten oplossen. Verder worden allerlei ondersteunende diensten en extra voorzieningen aan de markt overgelaten. Welke rol moet de gemeente spelen als de markt zich niet goed organiseert? Wie heeft daarnaast regie om het gehele systeem tot een geïntegreerd systeem te laten komen?

6. Innovatieve rollen als onderdeel van normale werkwijze
(naar aanleiding van de specifieke vraag over experimenteren)

De energietransitie in de gebouwde omgeving, mobiliteit en industrie zal leiden tot grote veranderingen in het energiesysteem. Hiervoor zullen ook forse investeringen in de energienetten nodig zijn. Netuitbreidingen zijn niet noodzakelijkerwijs de enige oplossing of de oplossing met de laagste maatschappelijke kosten. Innovatief netbeheer, zoals het slim combineren van aansluitingen en de opslag van energie, kan leiden tot kostenbesparingen, maar vraagt wel nieuwe kaders en vormen van samenwerking. Het is daarom van belang dat netbeheerders een rol kunnen nemen in het creëren van innovatieve oplossingen en dat er ook maatwerk qua financiering mogelijk is (bijv. als kosten voor netbeheerder hoger uitvallen, maar voor eindgebruikers lager, waardoor totale maatschappelijke kosten dalen). Om dit vorm te geven is het van belang om netbeheerders wettelijke en financiële ruimte te bieden voor nieuwe vormen van samenwerking of andere financieringsconstructies, waardoor innovatieve vormen van netbeheer en tariefstelling onderdeel kunnen worden van de normale werkwijze.

Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van walstroomaansluitingen in de haven. Voor walstroom zijn namelijk aansluitingen nodig met een hoog vermogen, vanwege de piekbelasting die incidenteel kan plaatsvinden. Deze piekbelasting is echter goed regelbaar en stuurbaar, waardoor een aansluiting met een hoog vermogen niet datzelfde vermogen aan extra transportcapaciteit in het elektriciteitsnet vraagt. De hoge kosten voor de aansluiting en met name de daar van afgeleide transporttarieven belemmeren echter de business case voor walstroomaansluitingen. Wanneer de netbeheerder doormiddel van een slim systeem de capaciteit op en af kan schakelen, zijn de maatschappelijke kosten van de aansluiting lager. We vragen daarom om de mogelijkheid voor flexibiliteit en maatwerk in de tariefstelling van netbeheerders.

Ook om de energietransitie van ondernemers op bedrijventerreinen beter en tijdig te kunnen faciliteren is een proactieve rol van netbeheerders gewenst. Dit begint door op gebiedsniveau vroegtijdig mee te kunnen denken over toekomstige energienetten en oplossingen in een gebied. Om vervolgens de benodigde investeringsbeslissingen te kunnen nemen vooruitlopend op de toenemende capaciteitsvraag van de individuele bedrijven.

7. Instrumenten voor regie

De gemeente heeft zo snel als mogelijk instrumenten en ondersteuning nodig om als regisseur van het lokale maatschappelijke krachtenveld richting te geven en tempo te bepalen van de energietransitie in de gebouwde omgeving. De Energiewet biedt wat dit betreft geen extra of nieuwe ondersteuning en stimulering ten opzichte van de Gaswet. De ambitie om te komen tot een klimaatneutraal Rotterdam vraagt veel van de stad. Het betekent dat grote delen van de stad overstappen naar een nieuwe energie-infrastructuur, warmtenetten en verzwaarde elektriciteitsnetten. Om die nieuwe infrastructuur aan te leggen in de bestaande stad is een ingrijpende verbouwing nodig. Zorgvuldige planning is noodzakelijk om de transitie betaalbaar en de stad bereikbaar en leefbaar te houden. Als regisseur heeft de gemeente het instrumentarium hiervoor nog steeds niet in handen. Het komt naar verluidt in de nieuwe wet met werktitel Wet wijkgerichte aanpak en aanpassingen van in Energiewet en de Omgevingswet. Rotterdam roept het kabinet op om hiermee haast te maken. Daarnaast is het van essentieel belang dat naast bevoegdheden ook de financiële middelen voor de uitvoeringskosten en kosten voor gebouwegenaren geregeld worden.

8. Samenhang Energiewet, Omgevingswet, Wet wijkgerichte aanpak (in voorbereiding) en wetsvoorstel Warmtewet

Over de samenhang tussen de Energiewet, Omgevingswet, Wet wijkgerichte aanpak (in voorbereiding) en Warmtewet is geen toelichting gegeven. Terwijl de maatschappelijke doelen uit de Omgevingswet ook passen bij de doelen in de Energiewet. Het maakt het daarom lastig om te bepalen of de Energiewet voldoende bijdraagt aan de bevoegdheden die we als gemeenten nodig hebben om te sturen op het Klimaatakkoord. We verzoeken om een betere toelichting hierop in relatie met de genoemde wetten. Voor zowel gas, elektriciteit als warmte willen gemeenten op een gelijkwaardige manier de publieke waarden bij de energietransitie kunnen vertegenwoordigen. We zien dat graag in de Nota van toelichting nader uitgewerkt. Voorbeeld van een inconsistentie tussen het wetsvoorstel Energiewet en Omgevingswet: Energiewet Art 6.8; decentrale overheden geen regels verbinden aan het opwekken van energie en tegelijk loopt er een consultatie voor een conceptbesluit voor duurzame daken (Bbl Omgevingswet). We hopen dat u deze inconsistentie kunt verduidelijken in de Nota van toelichting.

Specifiek n.a.v. het wetsvoorstel Energiewet

1. Wettelijke doorlooptijd voor het realiseren van aansluitingen (naar aanleiding van artikel 3.4.8 aansluitaak elektriciteit, lid 4)

De wettelijke doorlooptijd van 18 weken wordt in het wetsvoorstel vervangen door “een redelijke doorlooptijd”. Er wordt echter niet concreet gemaakt hoe deze redelijke doorlooptijd zal worden bepaald. Het niet tijdig realiseren van aansluitingen heeft echter het gevolg dat de energietransitie kan stagneren. Momenteel worden doorlooptijden namelijk vaak niet gehaald, waardoor kosten voor innovatieve projecten stijgen en initiatieven uit de markt stagneren. Het is daarom van essentieel belang om voldoende inzicht te hebben in en duidelijkheid te hebben over de doorlooptijd en deze doorlooptijden zo kort als mogelijk te houden.

2. Elektriciteitsopslag

(naar aanleiding van artikel 3.3.7 opslag door transmissie- en distributiesysteembeheerder)

De wet specificereert nu dat elektriciteitsopslag in principe geen functie van de netbeheerders is, tenzij daar een vrijstelling vanuit ACM voor komt. In het kader van de energietransitie en daaruit volgende elektrificatie van de maatschappij zullen pieken en dalen in de energievraag gaan ontstaan (denk aan walstroom, snelladers voor trucks, maar ook windige/zonnige dagen), waardoor de robuustheid van het systeem gebaat is bij energieopslag. Het is te overwegen om energieopslag logischerwijs wel een kerntaak van de netbeheerder te maken, indien daarmee verzwarende van de netten kan worden voorkomen. De maatschappelijke functie kan ook door private partijen worden opgepakt, maar dit zal gepaard gaan met een privaat rendement en dito effect op de maatschappelijke kosten van energie-infrastructuur.

3. Actieve plicht om gegevens beschikbaar te stellen

Het is goed dat in dit wetsvoorstel duidelijker wordt aangegeven dat netbeheerders verplicht worden tot een actieve en passieve openbaarmaking van niet herleidbare gegevens (en soms ook herleidbare gegevens in het kader van de Omgevingswet). Deze regels zullen nader worden uitgewerkt in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). We denken graag mee in de uitwerking hiervan omdat de gemeente behoefte heeft aan betrouwbare gegevens om het beleid op te baseren zeker in de wijkgerichte aanpak. In de toekomst gaan we meer samenwerken met netbeheerders en zullen we gegevens over bijvoorbeeld investeringen en planningen veel meer met elkaar gaan delen. Daarnaast vragen we u om bij de nadere uitwerking te kijken of het beschikbaar stellen van voldoende gegevens voor de ontwikkeling van nieuwe slimme (markt)diensten wordt meegenomen, bijvoorbeeld voor een Digital Twin van de stad of voor smart solar charging. Niet direct gerelateerd aan de Energiewet maar wel belangrijk om te noemen; er is ook behoefte aan betrouwbare gegevens omtrent de diverse collectieve warmtesystemen in de gemeente.

Met vriendelijke groet,

Anton van de Craats

Afdelingshoofd
Afdeling Duurzaamheid